

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D. B.**, bývajúceho v B., proti žalovanej **JUDr. A. O.**, sudkyňi Krajského súdu v Bratislave, Záhradnícka č. 10, o **neplatnosť rozhodnutí a o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 8 C 43/2006, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

Sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. V. K., JUDr. A. H. a JUDr. A. S. **s ú v y l ú č e n é** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp.zn. 4 Co 5/2010 (vec Okresného súdu Bratislava I vedená pod sp.zn. 8 C 43/2006).

O d ô v o d n e n i e

Predsedníčka krajského súdu v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 4 Co 5/2010 predložila vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky z dôvodu námietok zaujatosti uplatnených členkami senátu 4 Co, a to sudkyňami Krajského súdu v Bratislave, JUDr. V. K., JUDr. A. H. a JUDr. A. S., pretože žaloba o neplatnosť rozhodnutí a na ochranu osobnosti smeruje proti sudkyňi Krajského súdu v Bratislave JUDr. A. O., ktorá spolupracuje s uvedenými sudkyňami v senáte 4 Co ako členka tohto senátu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť uvedených námietok zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení

z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad *Piersack c. Belgicko*).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (*Boekmans c. Belgicko*). Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je len (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych

symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [vid' tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (vid' tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúca je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom

alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označených sudkýň o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. V. K., JUDr. A. H. a JUDr. A. S. zhodne uviedli, že vo veci sa cítia byť zaujaté z dôvodu, že so žalovanou pracujú v jednom senáte. V doplňujúcom vyjadrení konkretizovali svoj vzťah k žalovanej tak, že ich pracovný vzťah sa prehĺbil do bližšieho osobného vzťahu, priateľského vzťahu.

Analýza skutočností uvádzaných označenými sudkyňami umožňuje podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijatie záveru, že tieto sudkyne sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania vecí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval za potrebné zohľadniť, že z vyššie uvedených písomných vyjadrení sudkýň vyplýva mimo bežného (všeobecného) kolegiálneho vzťahu aj užší osobný vzťah, priateľský vzťah založený na intenzívnej spolupráci v spoločnom senáte, ktorý z objektívneho hľadiska možno považovať pre jeho kvalitatívne i kvantitatívne vlastnosti za taký bezprostredný (osobný) vzťah k žalovanej ako účastníčke konania na žalovanej strane (sudkyne predmetného súdu), ktorý ustanovenie § 14 ods.1 O.s.p. považuje za právne relevantný dôvod pre vylúčenie týchto sudkýň z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci pre ich pomer k účastníkom konania. V existencii zistených objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudkýň Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. V. K., JUDr. A. H. a JUDr. A. S. sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp.zn. 4 Co 5/2010 (vec Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 8 C 43/2010).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8. apríla 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská